

Nærings- og fiskeridepartementet
Postboks 8090 Dep.
0032 Oslo

Vår dato
16.11.2018

Vår referanse
2018/00309-4

Vår saksbehandler
Jan Henrik Sandberg/97682469

Deres referanse
Saksnr. 18/5659

Tiltak mot negative miljøeffekter av medikamentell behandling mot lakselus i oppdrettsanlegg - Høringsuttalelse fra Norges Fiskarlag

Bakgrunn

Vi viser til oversendt høringsnotat av 1. oktober 2018 om tiltak mot negative miljøeffekter av medikamentell behandling mot lakselus, samt korrigert høringsnotat datert 3. oktober.

Hovedformålet med departementets forslag er å redusere uakseptable miljøeffekter som følge av medikamentell behandling mot lakselus. Departementet viser til at forslaget fremmes med henvisning til en føre-var-tilnærming, og at reguleringen er midlertidig. Dersom ny kunnskap tilsier at de foreslåtte tiltakene er overflødige, er det meningen å oppheve disse og tilpasse risikohåndteringen til ny kunnskap.

Departementets forslag legger i praksis opp til at badebehandling med legemidlene hydrogenperoksid, cypermethrin, deltametrin og azametifos fra 1. januar 2018 skal foretas i brønnbåt. Avlusningsvannet skal da transporteres bort fra anlegget, og tømmes ut i riktig avstand fra gytefelt og rekefelt (kartlagte gyteområder skal i utgangspunktet ikke vektlegges). Forslaget regulerer ikke bruk av avlusningskjemikalier i oppdrettsanlegg som ligger lenger unna rekefelt og/eller gytefelt enn 500 meter. På disse om lag 600 oppdrettslokalitetene vil en fortsatt kunne avluse med alle aktuelle bademidler. Høringsforslaget begrenser heller ikke bruken av forbaserte legemidler (teflubenzuron, diflubenzuron og emamektin benzoat).

Departementet foreslår konkret å ta inn en ny § 15b i forskrift av 17. juni 2008 nr. 822 om drift av akvakulturanlegg (akvakulturdriftsforskriften). Forslag til ny § 15 b lyder:
«Særskilte vilkår knyttet til badebehandling: Badebehandling med legemidler mot lakselus i oppdrettsanlegg som ligger i rekefelt og/eller gytefelt eller nærmere enn 500 meter fra slike, jf. de felt som til enhver tid vises i Fiskeridirektoratets nettbaserte kartverktøy, må foretas i brønnbåt. Lusebehandlingsvannet må transporteres bort fra anlegget.»

Generelle merknader

Norges Fiskarlag ønsker en god og kunnskapsbasert sameksistens med andre næringer, ikke minst med oppdrettsnæringa. Forutsetningen er at virksomheten ikke må ødelegge for havmiljøet eller for fiskerne.

Så godt som alle godkjente legemidler mot lakselus har nå vist seg å være betydelig mer problematiske for livet i sjøen enn antatt. Krepsdyr som hummer, reke, krill og raudåte er

særlig utsatt. Bestandene av reke ser ut til å ha gått ned i områder der det har blitt drevet avlusning. I tillegg har episoder med massedød av krepsdyr ofte vist seg å ha sammenheng med utslipp av legemidler. I sum har utslipp av legemidler mot lakselus nå blitt den største utfordringen for god sameksistens mellom norsk fiskeri og oppdrettsnæring.

Gjeldende lusemiddelregelverk, som ble innført våren 2017, viste seg å bli langt mindre restriktivt enn det Fiskeridirektoratet foreslo. Ingen av de opprinnelige forslagene om regulering av legemidler i kombinasjon, eller annen bruk som ikke var testet og godkjent på forhånd (såkalt «off-label» legemiddelbruk), ble inkludert i departementets høringsforslag. Det ble heller ikke lagt opp til at slik «ikke godkjent bruk» skulle rapporteres, det ble ikke stilt konkrete krav til ansvarliggjøring av fiskehelsepersonell og det ble ikke stilt konkrete krav til hva som skulle regnes som uakseptable effekter på det marine miljøet. Etter høringen besluttet departementet å redusere det foreslåtte avstandskravet mellom rekefelt/gytefelt og utslipp fra brønnbåt fra 1000 meter til kun 500 meter.

I stedet besluttet departementet at de ovennevnte miljøhensynene skulle ivaretas gjennom fiskehelseveterinærenes foreskriving av legemidler. Mattilsynets rapport fra legemiddelkampanjen i 2015 og 2016 viste imidlertid at fiskehelseveterinærene ikke var i stand til å ivareta hensynet til havmiljø, krepsdyrbestander og viktige fiskerier. Rapporten konkluderte bl.a. med: «*Tilsyn med fiskehelsepersonell viser at de fleste ikke var tilstrekkelig bevisst miljøansvaret ved bruk av legemidler... Vårt inntrykk er at hensynet til lave lusenivå i praksis har overskygget andre miljøhensyn.*»

I tillegg besluttet miljøforvaltningen allerede i 1999 at bruk av legemidler i mot lakselus ikke skulle vurderes etter forurensningsloven (jf. veileder TA-1653-1999). I praksis gjelder dette fortsatt. I sum er det derfor slik at det samlede regelverket, som skal regulere utslipp av kjemikalier mot lakselus, fortsatt ikke ivaretar hensynet til havmiljøet, krepsdyrbestandene og fiskerne på en tilfredsstillende måte.

Norges Fiskarlags Landsstyre gjorde 19. september 2018 vedtak om at politikere og forvaltning nå må ta umiddelbare grep. Dette for å sikre at lusemiddelregelverket faktisk utformes og praktiseres på en måte som ivaretar hensynet til havmiljø, krepsdyrbestandene og norske fiskerier. I så måte er departementets forslag til ny § 15 b i akvakulturdriftsforskriften et skritt på veien. Norges Fiskarlag er derfor positiv til forslagene som fremmes i denne høringen.

Merknader til høringsnotatets kap. 2.1: Utvikling i forbruket av legemidler til behandling mot lakselus

I høringsnotatet står det: «*Det har vært en stor nedgang i bruken av legemidler mot lakselus fra 2015-2017. Dette innebærer også at negative miljøeffekter av lusebehandling er redusert.*»

Det som står er isolert sett riktig. Det gir allikevel et skjevt bilde av dagens situasjon. Høringsnotatet lar være å fortelle at legemiddelbruken økte særdeles mye fra 2007 til 2015. Dette først og fremst som følge av at lakselus utviklet resistens mot nær sagt alle godkjente legemidler, og i tilnærmet alle områder av landet (jf. Veterinærinstituttets overvåkingsprogram på følsomhet for legemidler mot lakselus). Nedgangen i lusemiddelbruken i 2016 og 2017 skjedde først og fremst fordi legemidlene ikke lenger virket som de skulle, ikke som følge av miljøkrav. Per i dag ser legemiddelbruken ut til å være størst i Nord-Norge, der resistensutviklingen ikke har kommet like langt som lenger sør. Selv om

legemiddelbruken gikk betydelig ned i 2016 og 2017, så er utslippene fortsatt om lag 10 ganger høyere enn i 2007. Problemet er derfor fortsatt stort.

Alle aktuelle legemidler mot lakselus er godkjent av norske myndigheter. Det gjør dem imidlertid ikke mer miljøvennlige. Legemidlene er i liten grad testet på aktuelle organismer, som er vanlige i norske farvann. I tillegg ble det i arbeidet med regjeringens handlingsplan mot resistens avdekket at de ulike legemidlenes preparatomtaler ikke er oppdatert, særlig ikke i forhold til beskrivelse av reell risiko på «ytre miljø», altså havmiljøet. Preparatomtalene omtaler heller ikke risiko ved bruk av ulike legemidler/kjemikalier i kombinasjon eller annen «off-label» legemiddelbruk. Vi ber derfor norske myndigheter om å sørge for at aktuelle godkjenninger nå blir oppdatert. Dette i samsvar med det vi faktisk vet om de ulike legemidlenes potensial for miljøskade.

For øvrig kan det bemerkes at når mengden lusemidler har gått betydelig ned de siste to årene, så bekrefter dette at det er utviklet andre effektive, ikke-medikamentelle og miljøvennlige behandlingsmåter mot lakselus. I enkelte selskap og regioner brukes det knapt kjemikalier mot lakselus lenger. Konsekvensene av et framtidig totalforbud mot utslipp av giftige avlusningskjemikalier vil derfor bli stadig mindre inngripende for oppdrettsnæringen. Hvor mye avlusningskjemikalier som skal kunne slippes ut langs norskekysten er derfor nå først og fremst et politisk spørsmål.

Merknader til høringsnotatets kap. 2.2: Kunnskapen om lakselusmidler

Norges Fiskarlag har følgende innspill til departementets kunnskapsoppsummering:

- a) Høringsnotatet viser til en skotsk studie på langsiktige effekter av noen utvalgte legemidler på fytoplankton og zooplankton (SAMS-prosjektet fra 2005). Relevansen til dette prosjektet har vært diskutert i næringen og i ulike forskningsmiljø. Konklusjonen er at denne studien (på bakgrunn av forskningsoppsett, lavt legemiddelforbruk og begrensninger i å kunne observere faktiske effekter), uansett ikke ville kunne gi klare svar. Den er derfor ikke særlig relevant i denne sammenhengen.
- b) Høringsnotatet viser til at det foreligger mye kunnskap om hvor skadelig hydrogenperoksid er for ulike arter. Høringsnotatet sier imidlertid ikke noe om hva dette konkret betyr. Heller ikke ny kunnskap fra prosjekt finansiert av bl.a. Forskningsrådet og FHF blir nevnt.

Nå vet vi at to timers eksponering for hydrogenperoksid i laboratorieforsøk førte til økt dødelighet for reker, selv ved tusen ganger lavere konsentrasjon enn det som brukes til å behandle laksen (1,5 mg/L). Resultater fra modellering viser at lave (men skadelige) konsentrasjoner av hydrogenperoksid (1-10 mg/L) kan forekomme inntil tre kilometer unna utslippspunktet, avhengig av om det er sterk eller svak strøm. På tidspunkt med lite strøm kan skadelige konsentrasjoner finnes i omkringliggende miljø, også nær bunnen, i flere timer. Avlusningsvannet kan under uheldige strøm- og vindforhold også drive inn mot land og påvirke sensitive arter i littoralsonen (strandsonen).

Risikovurderinger, som sammenlikner forventet konsentrasjon i felt med konsentrasjoner som assosieres med negative effekter på krepsdyr, viser sannsynlighet for skadelige konsentrasjoner, også ut over 500 meter fra utslippsstedet. Når laboratorieundersøkelser ses i sammenheng med spredningsmodeller konkluderes det

med at hydrogenperoksid utgjør en reell risiko for rekebestander i områder med mye oppdrettsvirksomhet.

- c) Når det gjelder hydrogenperoksid viser høringsnotatet også til: *«Resultatene indikerer at det er liten fare for akutt toksisitet hos andre arter enn lakselus etter en enkelt merdbehandling grunnet en veldig rask fortynning»*.

På bakgrunn av det som står om toksisitet for krepsdyr som eksponeres for hydrogenperoksid under punkt b), så stemmer ikke nødvendigvis dette. Akutt toksisitet er naturligvis også et svært lite egnet mål på miljøskade. Nyere forskning viser at reke dør både av akutt toksisitet og etter å ha blitt utsatt for svært lave konsentrasjoner av hydrogenperoksid. I laboratorieforsøk er det vist særlig stor dødelighet 2-3 dager etter eksponering.

Forskerne har i liten grad forsket på såkalte subletale effekter av legemidler mot lakselus (hvordan legemiddelbruken ødelegger for krepsdyrenes overlevelse og reproduksjon på lengre sikt). Slike effekter kan også forårsakes av eksponering for svært lave konsentrasjoner av hydrogenperoksid og andre lusmidler. Studier har konkludert med at dette iallfall gjelder raudåte (andre arter er i liten grad testet).

I tillegg vet vi at risikovurderinger som kun er basert på akutt dødelighet kan gi store underestimeringer i forhold til hvilke legemiddelkonsentrasjoner som faktisk er skadelige, samt hva det er realistisk å forvente av økosystemeffekter.

- d) Høringsnotatet viser til resultatene av en feltstudie om fortynning av hydrogenperoksid, som hovedsakelig var finansiert av legemiddelselskapene (Aquakompetanse 2016). Departementet viste også flere ganger til dette prosjektet i forbindelse med at nåværende lusmiddelregelverk ble innført våren 2017. Vi mener denne studien undervurderer potensialet for miljøskade, samtidig som den gir et unyansert bilde av hvordan hydrogenperoksid fortynnes. En derfor bør være noe varsom med å referere til dette prosjektet. Det fordi:
- Avlusningsvann med hydrogenperoksid er noe tyngre enn sjøvann, og kan synke relativt konsentrert ned mot bunnen (der rekene er). Dette kan særlig skje i vinterhalvåret når det ikke er sjiktning av vannmasser med ulik tetthet i sjøen (på tidspunktet da reka bærer egg). Dette forholdet ble sterkt underkommunisert i prosjektrapporten.
 - Sjøvannsprøvene som hadde lave konsentrasjoner av hydrogenperoksid ble sendt til Akzo Nobel PPC AB sitt laboratorium i Sverige. Analysene ble gjort flere dager etter prøvetaking. Resultatene ble ikke korrigert for evt. nedbryting av hydrogenperoksid i prøvene. Det kan ha bidratt til underestimering av konsentrasjonene.
 - I forsøkene ble det kun målt konsentrasjoner av hydrogenperoksid ned til 60 meters dyp, og kun ut til 15 meter utenfor merdkanten. Hvordan vannmassene med hydrogenperoksid (den såkalte «plumen») ble fortynnet og spredte seg ut over dette avgrensede forsøksområdet ble ikke målt eller vurdert.
 - I forsøkene ble det kun gjort målinger i inntil 25 minutter etter at behandlingspresenningen på den aktuelle merden ble sluppet. Etter 25 minutter

fant man fortsatt konsentrasjoner av hydrogenperoksid høyt over det som har vist seg å medføre skade reke og andre krepsdyr (ca. 50 mg/L).

- e) I høringsnotatet står det: *«I en undersøkelse ble det vist at etter behandling med azametifos, kan ikke azametifos detekteres dypere enn 10 meter og fortynningen skjer raskt».*

Selv om en i et enkeltforsøk ikke påviste dette stoffet dypere enn 10 meter, er det ikke nødvendigvis slik at stoffet ikke kan påvises. Det som iallfall er riktig er at azametifos er giftig for marine krepsdyr i svært fortynnede doser. Havforskningsinstituttet har vist at det med dagens metodikk heller ikke alltid er mulig å detektere dødelige doser av dette stoffet. Det gjelder også for deltametrin/Alpha Max.

- f) I høringsnotatet står det: *Når det gjelder deltametrin er det vist at under realistiske "worst-case situasjoner", er den geografiske utstrekning av skadevirkninger for krepsdyr begrenset til 50 m fra merda.»* Dette er ikke i samsvar med det vi vet om dette stoffet per i dag. Deltametrin/Alpha Max har vist seg å være et særlig skadelig stoff, og omsettes ikke lenger i Canada pga. påvist skade på hummer. Også forskningsprosjekt som nylig er gjennomført i Norge viser at dette stoffet har svært høyt potensial for miljøskade.

Mange av de tilfellene der det nå er avdekket sammenheng i tid og rom mellom kjemisk avlusning og episoder med massedød av krepsdyr omfatter bruk av deltametrin/Alpha Max (ofte i kombinasjon med azametifos). Mangelfull rapportering av dette stoffet var en medvirkende årsak til at Havforskningsinstituttet konkluderte feil, da de vurderte episoder med massedød av hummer i Øygarden, samt episodene med massedød av krill i Ålfjorden i Sveio og Gammelveggen i Narvik.

- g) Høringsnotatet oppsummerer med *«Flere studier viser imidlertid at negative effekter får man kun i nærheten av utslippet over et kortere tidsrom, da fortynning, nedbrytning og inaktivering skjer raskt.»* og *«Når det gjelder bademidler, kan man helt generelt si at negative effekter på andre arter enn lakselus vil ofte være begrenset i tid på grunn av nedbrytning, inaktivering og fortynningseffekt.»*

Som vist under pkt. b) og c), så har både hydrogenperoksid og andre legemidler mot lakselus vist seg å være langt giftigere enn antatt. Ny kunnskap viser at det heller ikke er slik at hydrogenperoksid nødvendigvis fortynnes raskt, iallfall ikke raskt nok til å forhindre skade på marine krepsdyr. Det er heller ikke riktig at alle legemidler brytes ned og inaktiveres raskt. Noen legemidler (f.eks. de förbaserte flubenzuronene) brytes ned så seint at de er i grenseland til å bli definert som miljøgifter.

Vi stiller spørsmål til hva som menes med at negative effekter vil være begrenset i tid. Lokalt vil nok dette kunne stemme for arter som reke, krill og raudåte, som har kort generasjonstid. Det vil sannsynligvis ikke stemme for arter som hummer og krabbe. I en større sammenheng (mange gjentatte kjemiske behandlinger i et fjordsystem over år) er det heller ikke sikkert at de negative effektene for kystøkosystemet vil være særlig begrenset i tid.

- h) Det er bemerkelsesverdig at departementet i høringsnotatet ikke med et eneste ord nevner bruk av legemidler i kombinasjon, eller annen «off-label» legemiddelbruk. Dette var en viktig problemstilling ved utarbeidelsen av gjeldende

lusemiddelregelverk. Årsaken var at kombinasjonsmetodene og annen off-label lusemiddelbruk viste seg å ha et særlig stort potensial for miljøskade. Forskere konkluderte med at slik bruk kunne ta livet av rekebestander flere kilometer unna utslippsstedet.

Mattilsynet slo i august 2017 fast at «*Så godt som alt bruk av legemidler til behandling av lakselus er off-label*» (bruk av legemidler i kombinasjoner og konsentrasjoner som ikke er godkjent). I rapporteringen av legemiddelkampanjen sommeren 2018 skriver derimot Mattilsynet (i kapittelet om generelle vurderinger): «*Det ser ut som om kombinasjonsbehandlinger uten god dokumentasjon ikke lenger er i bruk.*» Denne konklusjonen var kun basert på tilsyn med 200 av om lag 5 000 kjemiske behandlinger mot lakselus i perioden. Ut fra hva vi erfarer, så er fortsatt ikke kombinasjonsmetoden og annen «off-label» legemiddelbruk helt uvanlig. Etter at det ble satt fokus på miljørisikoen ved bruk av kombinasjonsmetoden benyttes imidlertid sjelden uttrykket «kombinasjonsmetoden» lenger, iallfall ikke når en bruker flere legemidler sekvensielt etter hverandre / i ulike deler av anlegget (bl.a. den såkalte «mosaikkmetoden»).

I høringsnotatet står det at departementet i hovedsak har basert sin kunnskapsstatus på Havforskningsinstituttets risikovurderinger, samt på Akvaplan-nivas kunnskapsstatus fra 2016. På bakgrunn av det som er vist til i de foregående punktene, er det åpenbart at høringsnotatet ikke gjengir dagens kunnskapsfront om problematikken. I sum undervurderer høringsnotatet legemidlenes potensial for skade på havmiljøet og krepsdyrbestandene.

Det er helt avgjørende at forvaltningen nå legger best mulig kunnskap til grunn for den framtidige reguleringen av legemidler mot lakselus. Norges Fiskarlag ber derfor Nærings- og fiskeridepartementet om å ta kontakt med aktuelle forskningsinstitusjoner for en nærmere oppdatering.

En medvirkende årsak til at potensialet for miljøskade lenge har blitt undervurdert, er at det tok svært lang tid før denne problematikken ble prioritert. Regjeringens «*Strategi for en miljømessig bærekraftig havbruksnæring*», som ble vedtatt i 2009, var gjennom mange år regjeringens sentrale dokument for regulering av oppdrettsnæringen. Denne strategien nevner ikke miljøeffekter av lusemidler med et ord. Dette dokumentet var også et svært viktig grunnlag for Havforskningsinstituttets prioriteringer i forhold til forskning på miljøeffekter av oppdrett, inkludert Havforskningsinstituttets risikovurderinger, iallfall fram til 2013. Havforskningsinstituttets risikorapporter har de siste årene gitt en noe bredere omtale av giftigheten til de ulike legemidlene mot lakselus. Instituttet har i midlertid aldri forsket på økosystemeffekter som følge av slike utslipp.

Fiskarlaget har i 2018 vist at mange episoder med massedød av krepsdyr har hatt sammenfall i tid og rom med utslipp av legemidler mot lakselus. Denne informasjonen er nå oversendt Havforskningsinstituttet for nærmere vurdering. Det som også ble vist, er at legemiddelbruken relativt ofte er rapportert feil inn til Lusedata/Barents Watch. Dersom vi skal få bedre svar på forholdet mellom utslipp av avlusningskjemikalier og massedød av krepsdyr er det derfor helt nødvendig å få innsyn i de aktuelle oppdrettsanleggenes driftsjournaler. Vi konstaterer at Nærings- og fiskeridepartementet ikke er enige, og at departementet per nå ikke finner det aktuelt å samle inn og vurdere aktuelle driftsprotokoller nærmere.

Merknader til kap. 2.3.6: Behov for mer kunnskap ved bruk av lakselusmidler

Norges Fiskarlag er enige i departementets prioriteringer om at det er behov for større kunnskap om effekter av lusmidler på andre arter enn lakselus, samt hvordan disse kjemikaliene spres og fortynnes etter utslipp.

Den viktigste kunnskapen vi mangler per i dag er allikevel kunnskap om hva den samlede bruken av ulike kjemikalier mot lakselus faktisk kan føre til av økosystemeffekter over tid.

Det er rimelig å anta at det langs kysten har blitt gjennomført 20 000 – 30 000 kjemiske behandlinger mot lakselus, bare de siste 10 årene (i rapporteringen av Mattilsynets legemiddelkampanje blir det vist til at det var mer enn 5000 foreskrivninger av legemidler mot lakselus, bare i 2015 og 2016). Når vi nå vet at hver slik behandling utgjør en risiko for å svekke reke- og krepsdyrbestandene lokalt, kan den samlede effekten på hele kystøkosystemet bli stor over tid. Ut fra hva Norges Fiskarlag kjenner til, så har norske myndigheter aldri gjennomført noen risikovurdering i forhold til dette. Det til tross for at det nå er mer enn ti år siden legemiddelbruken begynte å øke svært mye, samtidig som vi fikk stadig mer kunnskap om at slik legemiddelbruk kunne føre til alvorlig miljøskade.

En kommende risikovurdering av økosystemeffekter, som følge av de samlede utslippene av legemidler langs kysten over tid, må startes opp så snart som mulig. Denne må også inkludere arter som er avhengig raudåte, krill og andre krepsdyr som føde. Dette omfatter bl.a. kysttorsk og flere sjøfuglarter. Dette er helt essensiell kunnskap for en god forvaltning av kysten.

Forholdet til forvaltningens «Veileder for tømning av badebehandlingsvann fra brønnbåt tilsatt legemidler mot lakselus»

I høringsdokumentet står det: «Når det gjelder veiledninger fra myndighetene om hva som aksepteres som miljømessig forsvarlig drift hva gjelder utslipp av legemidler ved behandling av lakselus, foreligger en "Veileder for tømning av badebehandlingsvann fra brønnbåt tilsatt legemidler mot lakselus".» Denne veilederen ble gjort gjeldende fra og med september i år.

Inntil nå har fiskeri- og havbruksforvaltningen brukt begrepene gyteområder og gytefelt om hverandre. Begge begrepene beskriver naturlig nok områder hvor fisk gyter.

Det som nå defineres som gyteområder har i flere omganger blitt kartlagt av Fiskeridirektoratet, helt siden 1980-tallet, gjennom intervjuundersøkelser av norske fiskere. Disse kartleggingene gir det beste bildet over hvor de viktigste gyteområdene har vært over tid. Havforskningsinstituttets kartlegginger av gytefelt omfatter registrering av torskeegg et enkelt år, samt modellering av strømforhold (innsig, gyteforhold, vær og vind varierer naturligvis noe mellom år). Disse to metodene utfyller hverandre på en god måte.

Vi registrerer at den nevnte veilederen for tømning av avlusningskjemikalier fra brønnbåt gjør et skille mellom prioriteringen av gyteområder og gytefelt. Nærmere bestemt slår veilederen fast at kartlagte gyteområder *ikke* lenger skal ha noen betydning for brønnbåters tømning av avlusningsvann med legemidler.

Forvaltningen har altså nå slått fast det *kun* er gytefeltene til Havforskningsinstituttet som skal vektlegges. Gyteområdene, som fiskerne har bidratt til å kartlegge gjennom snart 40 år, skal *ikke* lenger skal ha betydning. Dette skjer tilsynelatende uten faglige vurderinger, og iallfall uten at saken er sendt på høring. Vi konstaterer imidlertid at denne nye praksisen er i samsvar med uttalelser og innspill fra Mowi ASA (tidl. Marine Harvest).

At forvaltningen har bestemt at kartlagte gyteområder ikke lenger skal ha betydning i forhold til tømning av avlusningskjemikalier får store konsekvenser. For eksempel har fremdeles ikke Havforskningsinstituttet kartlagt noen gytefelt i Lofoten, Vesterålen og Senja. Det foregår naturligvis også gyting av torsk og andre arter her. Det viser iallfall de gyteområdene fiskerne har bidratt til å kartlegge. Det har altså nå blitt besluttet at det skal være tilnærmet fritt fram for tømning av avlusningskjemikalier i dette området.

Etter Norges Fiskarlags oppfatning er det uakseptabelt at forvaltningen her ikke ønsker å legge beste tilgjengelige kunnskap til grunn. Norges Fiskarlag ber derfor om at veilederen for tømning av badebehandlingsvann fra brønnbåt snarest må bli oppdatert, og sendt på høring til Fiskarlaget og andre berørte parter.

Høringsnotatet viser også til at det heller ikke alltid er miljømessig forsvarlig å tømme lusebehandlingsvann lenger unna fra rekefelt og gytefelt enn 500 meter. Her gjelder kravene i akvakulturdriftsforskriftens § 15. Mattilsynets rapportering av legemiddelkampanjen slo fast at dette i liten grad følges opp. Som vist til tidligere, så har ikke fiskehelseveterinærene vært i stand til å ivareta hensynet til havmiljø, krepsdyrbestander og viktige fiskerier.

Departementet opplyser at forvaltningen også er i ferd med å utarbeide en veileder til akvakulturdriftsforskriftens § 15. Da må en ikke begå samme feil som ved utarbeidelsen av veilederen for tømning av avlusningskjemikalier fra brønnbåt. Den kommende veilederen for praktisering av akvakulturdriftsforskriftens § 15 må sendes på høring til Norges Fiskarlag og andre berørte.

Merknader til kap. 4.1: Om Mattilsynet skal kunne gi adgang til å dispensere fra forbudet

Departementet ber høringsinstansene om å vurdere om Mattilsynet skal kunne gi adgang til å dispensere fra ny § 15 b i akvakulturdriftsforskriften.

Vi har forståelse for at det må vises hensyn til fiskevelferd og oppdretternes økonomi. Allikevel erfarer vi at disse forholdene stort sett alltid går foran hensynet til skade på krepsdyrbestandene og det marine miljøet for øvrig (jf. konklusjonene i rapporteringen av Mattilsynets legemiddelkampanje). En slik dispensasjonsadgang, som departementet her foreslår, vil derfor kunne undergrave selve formålet med denne regelverksendringen, som nettopp er å gi et noe styrket vern av rekefelt og/eller gytefelt.

I høringsdokumentet står det nærmere bestemt: *«Høringsinstansene bes om å vurdere hvorvidt Mattilsynet skal kunne gi adgang til å dispensere fra forbudet i situasjoner som beskrevet ovenfor»*. Setningen kan også leses som om Mattilsynet skal kunne gi andre etater (og selskap?) adgang til å kunne dispensere fra forbudet. Vi regner med dette er en unøyaktig formulering. Vi antar at en her egentlig mener å spørre om Mattilsynet selv skal kunne ha adgang til å dispensere fra forbudet. Vi ber om at dette forholdet blir klarlagt nærmere.

Vi konstaterer også at badebehandling mot AGD (amøbegjellesykdom) nevnes i forhold til denne mulige dispensasjonsadgangen. I den sammenheng ville det vært en fordel om høringsnotatet også hadde orientert mer om regelverket knyttet til utslipp av legemidler mot AGD, evt. slått fast om regelverket som håndterer utslipp av hydrogenperoksid (og evt. andre legemidler) brukt mot AGD er identisk med regelverket som gjelder utslipp av kjemikalier mot lakselus.

Det foreligger ikke noe forslag til hvordan en slik eventuell dispensasjonsadgang skal praktiseres og vurderes. Uansett må det stilles sterke begrensninger, og strenge krav til dokumentasjon av behov, før en slik dispensasjon eventuelt skal kunne gis. I denne sammenheng er det også viktig å fokusere på forebygging, samt at behandling må settes i gang såpass tidlig at fisken faktisk tåler behandling i brønnbåt.

På bakgrunn av det som står ovenfor mener Norges Fiskarlag at det i denne omgang ikke bør åpnes opp for en dispensasjonsordning, slik det beskrives i høringsnotatet.

Merknader til forslag til ny § 15 b i akvakulturdriftsforskriften, samt avstandskrav på 500 meter

Høringsnotatet foreslår en ny § 15b i akvakulturdriftsforskriften, nærmere bestemt:

«Badebehandling med legemidler mot lakselus i oppdrettsanlegg som ligger i rekefelt og/eller gytefelt eller nærmere enn 500 meter fra slike, jf. de felt som til enhver tid vises i Fiskeridirektoratets nettbaserte kartverktøy, må foretas i brønnbåt. Lusebehandlingsvannet må transporteres bort fra anlegget.»

Norges Fiskarlag støtter departementets forslag til ny § 15. Etter vår oppfatning er dette å regne som minimumskrav. Norges Fiskarlag støtter også opp om at forskriftsendringen trer i kraft 1. januar 2019, slik det foreslås i høringsnotatet.

Når det gjelder det foreslåtte kravet om at utslipp av badebaserte legemidler mot lakselus ikke skal slippes ut nærmere rekefelt og/eller gytefelt enn 500 meter, så er dette i samsvar med det som står i transportforskriftens § 22a. Vi konstaterer at departementet etter høringen av dette regelverket besluttet å redusere avstandskravet fra foreslåtte 1000 meter til kun 500 meter. Etter vår oppfatning er begge disse avstandsgrensene helt utilstrekkelige. I tillegg er det slik at rekefeltene i Fiskeridirektoratets kartdatabase kun viser de områdene hvor det tråles reke. Både reker og ande krepsdyr (f.eks. krill, raudåte, krabbe og hummer) lever naturligvis også i områder som *ikke* er definert som rekefelt. Disse får ingen beskyttelse av regelverket.

Etter vår oppfatning burde fastsettelse av avstandskravet til kun 500 meter også blitt vurdert etter bestemmelsene i naturmangfoldloven. Denne loven er sektorovergripende og skal legges til grunn ved all utøving av offentlig myndighet, herunder utforming av nytt regelverk. Naturmangfoldloven §§ 4 og 5 fastsetter de forvaltningsmål som departementet skal ta hensyn til ved utforming av nytt regelverk. Denne vurderingen skal foretas i lys av naturmangfoldlovens § 8, som slår fast at *«Offentlige beslutninger som berører naturmangfoldet skal så langt det er rimelig bygge på vitenskapelig kunnskap om arters bestandssituasjon, naturtypers utbredelse og økologiske tilstand, samt effekten av påvirkninger. [...] Myndighetene skal videre legge vekt på kunnskap som er basert på generasjoners erfaringer gjennom bruk av og samspill med naturen»*.

Det framgår ikke av høringsnotatet om/i hvilken grad departementet har vurdert bestemmelsene i naturmangfoldloven. Det gjelder både i forhold til forslaget til ny § 15 b i akvakulturdriftsforskriften, i forhold til fastsettelse av avstandskravet på 500 meter og i forhold til beslutningen om at gyteområder kartlagt av Fiskeridirektoratet og fiskerne ikke lenger skal ha betydning for utslipp av kjemikalier mot lakselus og AGD.

Norges Fiskarlag ber om en nær dialog med departementet i forhold til det videre arbeidet med denne saken.

Med hilsen
NORGES FISKARLAG

Jan Birger Jørgensen

Jan Henrik Sandberg

Kopi til: Medlemslag, Fiskeridirektoratet, Mattilsynet, Miljødirektoratet, fylkeskommunene.
Fylkesmennene og Havforskningsinstituttet.